

Онипченко П. М.,

канд. пед. наук, доцент,
провідний науковий співробітник НДЛ,
Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, м. Харків

УДК 623.592:358.43]:159.9

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc251026.05>

Громико О. В.,

канд. філос. наук,
доцент, професор кафедри,
Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, м. Харків

Ленець В. Г.,

доцент кафедри,
Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, м. Харків

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛЬОТЧИКІВ НА ТРЕНАЖЕРІ

Забезпечення якості підготовки майбутніх льотчиків до виконання польотних завдань обумовлюється не тільки навченістю, тобто сформованістю знань, вмінь та навичок, але й психологічною підготовкою, розвитком професійно важливих психологічних навичок.

Це вимагає врахування в процесі теоретичної та тренажерної підготовки до виконання польотних завдань закономірностей психологічної діяльності льотчика у польоті – сприйняття, мислення, пам'яті, переробки інформації, формування емоційної стійкості [1].

Таким чином в процесі теоретичної та тренажерної підготовки доцільно забезпечувати розвиток інтелектуальних здібностей льотчика, тобто його здатність до переробки та засвоєння великої кількості інформації у польоті, що вимагає високого рівня всіх пізнавальних психічних процесів, а саме: мислення; уваги; пам'яті; розумової діяльності; уявлення.

У зв'язку з цим виникає проблема розробки психолого-педагогічних основ такої підготовки курсантів, яка б вже в умовах навчального закладу (до початку виконання польотів) забезпечувала здатність курсанта до [2, 3]:

- орієнтування у складному повітряному середовищі;
- дій в умовах дефіциту часу;
- дій у нав'язаному темпі;

- швидкої перебудови характеру льотної діяльності під час непередбачених, незнайомих польотних ситуацій;

- здатність швидко оцінювати повітряну, наземну обстановку та приймати правильне рішення на фоні основної діяльності в польоті.

З метою врахування вказаних вимог авторами був розроблений практикум з "Тренажерної підготовки до виконання польотних завдань".

"Тренажерна підготовка до виконання польотних завдань" є сукупністю навчаючих дій та психологічних тренувань, що проводяться в процесі (паралельно) вивчення порядку підготовки та виконання основних польотних завдань тактичної авіації.

Таким чином "Тренажерна підготовка до виконання польотних завдань" це у значній мірі налаштовування та складова підготовки курсанта до виконання польотних завдань. Умовою усвідомлення курсантом необхідності такої підготовки є спрямованість на досягнення високої ефективності виконання різних видів польотів та їх етапів.

Формування такої спрямованості забезпечується: організацією та методикою тренувань; змістом занять; розумінням викладачами та курсантами значення психологічної підготовки.

Підготовка призначена для формування у майбутніх льотчиків:

- уявлень про психологічні особливості діяльності льотчика при виконанні різних видів польотних завдань;

- сенсомоторних та ідеомоторних процесів відповідних умовам польоту;

- образу різних видів польотів, як механізму психічної регуляції дій льотчика в умовах польоту;

- психологічних якостей, професійно важливих для виконання польотів;

- прийомів та навичок психічної саморегуляції для корегування станів перед виконанням польоту.

Практикум проводиться паралельно з теоретичною підготовкою майбутніх льотчиків до виконання польотів. До нього включаються заняття та психологічні тренування.

Практикум складається з наступних частин:

- ознайомлення з психологічними визначеннями (доведення короткого словника психологічних визначень): допомагає курсантам якісно засвоїти особливості психологічної підготовки до польотів різного виду;

- психологічні особливості діяльності льотчика по видам польотів: інформаційна частина, проводиться лекційним методом, в заключній частині доводяться рекомендації з психологічної підготовки;

– психологічна підготовка: містить викладення методів психологічної підготовки, що використовується в період тренажерної підготовки.

Отже, "Тренажерна підготовка до виконання польотних завдань" вирішує наступні дидактичні задачі "наземної підготовки" [4]:

– формування просторових уявлень про виконання фігур пілотажа, розумових навичок визначення та заняття правильного положення у повітряному просторі відносно наземних орієнтирів і повітряних об'єктів на різних етапах польоту;

– візуалізацію уявлень про можливі варіанти наземної та повітряної обстановки;

– набуття навичок застосування способів пошуку та виявлення типових повітряних і наземних об'єктів;

– відпрацювання алгоритмів дій і формування процесів прийняття необхідних рішень (формування процесів передбачення розвитку повітряної ситуації) на різних етапах польоту;

– формування навичок сумісних дій (пілотажних, тактичних, прицільних, навігаційних, групових);

– навчання та тренування дій щодо зміни плану польоту на різних його етапах в умовах неповної, невизначеної, суперечливої повітряної інформації (набуття навичок образного мислення);

– контроль і самоконтроль набуття моральних якостей та психологічної готовності до виконання польотів.

Відповідно до дидактичних завдань "Тренажерної підготовки до виконання польотних завдань" були розроблені відповідні польотні завдання на тренажері літака Л-39.

Таким чином "Тренажерна підготовка до виконання польотних завдань" забезпечує:

– формування вмінь та навичок створення образу польоту, як способу відпрацювання процесів прийняття та реалізації рішень у повітрі з використанням граничних режимів польоту, взаємодії в групі;

– управління процесом "наземного навчання";

– контроль та оцінку рівня підготовленості до професійної діяльності;

– контроль моральних якостей та наявності психофізіологічних резервів.

Список використаних джерел

1. Онипченко П. М., Полуйко О. М. Психолого-педагогічні аспекти організації тренажерної підготовки льотного складу на сучасному авіаційному тренажері. *Науковий вісник Льотної академії*. 2017. № 1. С. 116-121.

2. Невзоров Р. В. Формування фахової компетентності майбутніх військових пілотів із застосуванням засобів повітряно-тактичної підготовки : дис. ... канд.

пед. наук : 13.00.04. Льотна академія Національного авіаційного університету. Кропивницький, 2019. 286 с.

3. Ладугубець Н.В., Марченко О.Г. До питання професійної підготовки льотного складу цивільної та військової авіації. *Вісник Національного авіаційного університету*. 2014. Вип. 5 (1). С. 78-83.

4. Невзоров Р. Основні напрями вдосконалення наземного навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків тактичної авіації. *Scientific and pedagogic internship "EU experience in reforming engineering education": Internship proceeding, January 20 – February 28, Prague, 2020*. Р. 62-67.

Розуменко А. О.,

УДК 378.147

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри вищої математики,
Сумський національний аграрний
університет, м. Суми

Розуменко А. М.,

канд. фіз.-мат. наук, доцент,
доцент кафедри вищої математики,
Сумський національний аграрний
університет, м. Суми

ГРУПОВА ФОРМА РОБОТИ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ У ПРОЦЕСІ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ З ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ

Проблема забезпечення якісної математичної підготовки майбутніх фахівців досліджується як вітчизняними науковцями, так і вченими інших країн. Розглядають різні аспекти цієї проблеми, зокрема: впровадження компетентнісного підходу у процес навчання вищої математики, використання комп'ютерно – орієнтованих методичних систем навчання математичним дисциплінам, особливості викладання курсу вищої математики студентам закладів вищої освіти різних напрямів підготовки.

Посилення математизації основних напрямів діяльності суспільства, високий рівень технологій, що є базою безпеки країни, розширення сфери використання математичних знань підвищують значення якісної математичної підготовки для кожного майбутнього фахівця у різних професійних сферах.